

โสน

ชื่อสามัญไทย โสน โสนกินดอก โสนหิน ผักของเฮง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Sesbania javanica* Miq

วงศ์ Leguminosae - Papilionoideae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

โสนเป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก ทรงพุ่มสูง 1-2 เมตร ลำต้นตั้งตรง ลำต้นสีเขียว ใบเป็นใบประกอบ ใบย่อยรูปรีขอบใบขนานกัน ปลายใบโค้งมน ดอกออกตามซอกใบ กลีบเลี้ยงสีเขียวห่อรวมหุ้มกลีบดอก กลีบดอกสีเหลือง ผลมีลักษณะเป็นฝักลักษณะกลมยาว ภายในมีเมล็ดจำนวนมาก

โสนพบได้ตามพื้นที่ชุ่มน้ำ มีน้ำขัง

ประโยชน์ทางยา

ดอกใช้เป็นยารักษาประจำเดือนมาไม่ปกติ

หึ่งหาย

ชื่อสามัญไทย หึ่งหาย ปอเทือง ช่งหาย

ชื่อสามัญอังกฤษ Striped crotalaria

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Crotalaria pallida* Ait.

วงศ์ Leguminosae - Papilionodeae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

หึ่งหายเป็นพืชล้มลุกขนาดเล็ก ทรงพุ่มสูง 60-100 เซนติเมตร ลำต้นสีเขียวแกมม่วง มีขนขึ้นปกคลุม ใบเป็นใบประกอบ มีใบย่อย 3 ใบ ใบรูปรีค่อนข้างยาว ขอบใบเรียบ มีขนขึ้นปกคลุมก้านใบยาว ดอกเป็นช่อดอกช่อยาวประมาณ 15-30 เซนติเมตร มีดอกย่อย 40-100 ดอก ดอกย่อยมีใบประดับขนาดเล็กติดอยู่ กลีบเลี้ยงหลอมรวมกันเป็นหลอด ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก กลีบดอกสีเหลืองมี 5 กลีบ มีเกสรตัวผู้ 10 อัน ผลเป็นชนิดแคปซูล มีลักษณะเป็นฝักยาว ปลายแหลมพอสุกแก่ฝักจะเป็นสีน้ำตาลอ่อน เมล็ดรูปไตสีน้ำตาลอ่อน

หึ่งหายพบได้ทั่วไป ตามพื้นที่ทำการเกษตร หรือที่รกร้างว่างเปล่า ริมถนนต่าง ๆ

ประโยชน์ทางยา

หึ่งหายทั้งต้นใช้ขับปัสสาวะ แก้ไข้ หูอื้อ และรักษาผิว

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

หึ่งหายทั้งต้นต้มกินน้ำแก้ไข้ตัวร้อน

หึ่งหายใหญ่

ชื่อสามัญไทย หึ่งหายใหญ่ หึ่งห้อย หึ่งหายตัวผู้ หึ่งหายใบใหญ่

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Crotalaria verrucosa* L.

วงศ์ Leguminosae - Papilionoideae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

หึ่งหายใหญ่เป็นพืชล้มลุกขนาดเล็ก ทรงพุ่มสูง 1-3 เมตร ลำต้นมีการแตกกิ่งก้านสาขามาก ใบเป็นใบเดี่ยวรูปไข่ ปลายใบและโคนใบแหลม ดอกเป็นรูปดอกถั่วเหลือง กลีบดอกสีเหลือง ดอกออกบริเวณปลายยอดและปลายกิ่ง ผลมีลักษณะเป็นฝัก มีขนาดใหญ่ลักษณะพองลม เมล็ดผิวมันรูปไต

หึ่งหายใหญ่ขึ้นได้ทั่วไปตามที่รกร้างว่างเปล่าริมถนน
ประโยชน์ทางยา

หึ่งหายใหญ่ทั้งต้นใช้ถอนพิษไข้ร้อนใน รากใช้แก้พิษเบื่อเมา

ดองดึง

ชื่อสามัญไทย ดองดึง ดองดึงหัวขวาน พันมหา ว่านกำมปู

ชื่อพื้นเมืองปัตตานี หัวขวาน

ชื่อสามัญอังกฤษ Glorylily, ClimbingLily, Superb Lily

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Gloriosa superba* L.

วงศ์ Liliaceae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

ดองดึงเป็นไม้เถาล้มลุก ลำต้นเกิดจากหัวหรือรากสะสมอาหารใต้ดิน ลำต้นจะเลื้อยเกาะเกี่ยวกับต้นไม้ชนิดอื่น ๆ ใบเป็นใบเดี่ยว รูปร่างของตัวใบเป็นรูปหอก ปลายใบมีลักษณะแหลมคล้ายเข็ม โคนใบมีลักษณะสอบ ขอบใบเรียบ การเรียงตัวของใบบนลำต้นแบบเวียนสลับ ดอกจะออกตามซอกใบ ดอกเป็นดอกเดี่ยว กลีบดอกเมื่อบานใหม่ ๆ ส่วนโคนกลีบสีขาวแกมเหลืองปลายกลีบสีชมพู เมื่อบานเต็มที่จะเป็นสีแดงทั่วทั้งกลีบดอก ขอบของกลีบดอกมีลักษณะเป็นหยัก กลีบดอกมีจำนวน 5 กลีบ เกสรตัวผู้มีจำนวน 6 อัน ส่วนปลายจะมีอับเกสรสีเหลืองมีขนาดใหญ่ ดอกที่ได้รับการถ่ายละอองเกสรจะเจริญเติบโตเป็นผล และเมื่อผลแก่จัดจะแตกซึ่งภายในจะมีเมล็ดสีส้มจำนวนมาก

ประโยชน์ทางยา

หัวหรือรากสะสมอาหารของดองดึงมีสารอัลคาลอยด์หลายชนิด เช่น โคลคิซีน สามารถใช้ในการบำบัดรักษาโรคปวดข้อ โรคเก๊า โรคมะเร็ง โรคเรื้อน และโรคพยาธิต่าง ๆ

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

หัวดองดึงพอประมาณต้มกินรักษาโรคมะเร็ง

ตะแบก

ชื่อสามัญไทย ตะแบก อ้าย เปลือก ตะแบกใหญ่ ตะแบกหนั้

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Lagerstroemia calyculata* Kurr

วงศ์ Lythraceae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

ตะแบกเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ทรงพุ่มสูง 20-30 เมตร เปลือกลำต้นเกลี้ยงมีลายคล้ายต้นฝรั่ง ใบเป็นใบเดี่ยวรูปไข่ ปลายใบแหลมโคนใบมน ขอบใบเรียบ ดอกเป็นดอกช่อสีม่วงปนขาว ถ้าแก่จัดสีม่วงปนแดง ดอกมี 6 กลีบ คล้าย ๆ ดอกอินทนิล ผลรูปไข่คล้ายลูกหมากผิวเรียบเป็นมัน

ตะแบกพบได้ทั่วไปในที่รกร้างว่างเปล่าในป่าละเมาะ

ประโยชน์ทางยา

เปลือกตะแบกใช้ปรุงยารักษาโรคบิด มูกเลือด ลงแดง

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

ผลพอบระมาณต้มกินน้ำรักษาโรคเบาหวาน